

515.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

P R A V I L N I K
O UTVRĐIVANJU OKVIRA ZA FORMIRANJE JEDINSTVENOG EVROPSKOG NEBA I POBOLJŠANJU
EFIKASNOSTI I ODRŽIVOSTI EVROPSKOG VAZDUHOPLOVNOG SISTEMA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se okvir za formiranje Jedinštenog evropskog neba radi unapređenja postojećih standarda sigurnosti vazdušnog saobraćaja, održivog razvoja sistema vazdušnog saobraćaja i razvoja sveukupne efikasnosti upravljanja vazдушnim saobraćajem (ATM) i usluga u vazdušnoj plovidbi (ANS) za opšti vazdušni saobraćaj u Evropi u cilju ispunjavanja zahtjeva svih korisnika vazdušnog prostora.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima Uredba (EZ) br. 549/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine kojom se utvrđuje okvir za formiranje Jedinštenog evropskog neba (u daljem tekstu: Okvirna uredba) i član 1 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema.

Okvirna uredba preuzima se u prečišćenom tekstu, koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo i koji sadrži izmjene i dopune ove uredbe, propisane članom 1 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 od 21. oktobra 2009. godine.

Prečišćeni tekst Okvirne uredbe iz stava 2 ovog člana dat je u Prilogu 1*, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) ECAA Sporazum je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja;

2) Zajednica, propisi Zajednice, zakon Zajednice, instrumenti Zajednice i država članica tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;

3) nacionalna vazduhoplovna vlast, nadležni organ, nadležni organ države članice, nacionalni nadzorni organ tumače se, kad je to primjenljivo, kao Agencija za civilno vazduhoplovstvo.

Za potrebe ovog pravilnika koriste se pojmovi sadržani u Okvirnoj uredbi i Uredbi (EZ) br. 1070/2009 od 21. oktobra 2009. godine.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-1322/3-12
Podgorica, 10.05.2013. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

* Prilog koji je sastavni dio ovog pravilnika objavljen je u elektronskom izdanju “Službenog lista Crne Gore”, broj 22/13 na adresi www.sluzbenilist.me

UREDBA (EZ) BR. 549/2004 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA
od 10. marta 2004. godine¹
kojom se utvrđuje okvir za formiranje Jedinstvenog evropskog neba (Okvirna uredba)
(PREČIŠĆENI TEKST)

Cilj i predmet

Član 1

1. Cilj inicijative Jedinstvenog evropskog neba je da unaprijedi postojeće standarde sigurnosti vazdušnog saobraćaja, doprinese održivom razvoju sistema vazdušnog transporta i poboljša sveukupnu efikasnost upravljanja vazdušnim saobraćajem (ATM) i usluga u vazdušnoj plovidbi (ANS) za opšti vazdušni saobraćaj u Evropi, u namjeri da se ispune zahtjevi svih korisnika vazdušnog prostora. Jedinstveno evropsko nebo sastoji se od jedinstvene pan-evropske mreže ruta, upravljanje mrežom i sistema upravljanja vazdušnim saobraćajem, koji se zasnivaju na sagledavanju sigurnosti, efikasnosti i tehničkih mogućnosti, u korist svih korisnika vazdušnog prostora. U ostvarivanju ovog cilja, ovom uredbom uspostavlja se harmonizovan zakonodavni okvir za stvaranje Jedinstvenog evropskog neba.

2. Primjena ove uredbe i mjera navedenih u članu 3 ne dovodi u pitanje suverenitet država članica nad njihovim vazdušnim prostorom niti zahtjeve država članica iz oblasti javnog reda, javne bezbjednosti i pitanja odbrane navedenih u članu 13. Ova uredba i mjere iz člana 3 ne odnose se na vojne operacije i obuku.

3. Primjena ove uredbe i mjera iz člana 3 ne dovode u pitanje prava i obaveze država članica prema Konvenciji o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (Čikaška konvencija). U tom smislu, dodatni cilj ove uredbe je da, u oblasti svoje primjene, pomogne državama članicama u ispunjavanju njihovih obaveza prema Čikaškoj konvenciji, dajući osnov za zajedničko tumačenje i jednoobraznu implementaciju njenih odredaba, obezbjeđujući da su ove odredbe valjano zastupljene u ovoj uredbi i u pravilima propisanim za njenu implementaciju.

4. Primjena ove uredbe na aerodrom Gibraltar se smatra da ne dovodi u pitanje uzajamna pravna stanovišta Kraljevine Španije i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske u pogledu spora oko suvereniteta nad teritorijom na kojoj se nalazi taj aerodrom.

Definicije

Član 2

Za potrebe ove uredbe i mjera navedenih u članu 3, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „**usluga kontrole letenja**“ (*ATC service*) označava uslugu koja se pruža u svrhu:
 - (a) sprečavanja sudara:
 - između vazduhoplova, i
 - između vazduhoplova i prepreka na manevarskim površinama; i
 - (b) ekspeditivnosti i održavanja redovnosti protoka vazdušnog saobraćaja;
2. „**usluga aerodromske kontrole letenja**“ (*Aerodrome Control Service*) označava uslugu kontrole letenja za aerodromski saobraćaj;
3. „**usluga vazduhoplovnog informisanja**“ (*Aeronautical Information Service*) označava uslugu ustanovljenu u okviru definisane oblasti pokrivanja, koja je odgovorna za pružanje vazduhoplovnih informacija i podataka neophodnih za sigurnu, redovnu i efikasnu vazdušnu plovidbu;
4. „**usluge u vazdušnoj plovidbi**“ (*Air Navigation Services*) označavaju usluge u vazdušnom saobraćaju; usluge komunikacije, navigacije i nadzora; meteorološke usluge za vazdušnu plovidbu; i usluge vazduhoplovnog informisanja;
5. „**pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi**“ (*Air Navigation Service Providers*) označavaju javne ili privatne subjekte koji pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi za opšti vazdušni saobraćaj;
6. „**blok vazdušnog prostora**“ (*Airspace Block*) označava vazdušni prostor definisanih dimenzija, u vremenu i prostoru, u okviru kojeg se pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi;
7. „**upravljanje vazdušnim prostorom**“ (*Airspace Management*) označava funkciju planiranja sa primarnim ciljem maksimiziranja upotrebe raspoloživog vazdušnog prostora putem dinamičke podjele vremena i, ponekad, segregacije vazdušnog prostora između različitih kategorija korisnika vazdušnog prostora na osnovu kratkoročnih potreba;
8. „**korisnici vazdušnog prostora**“ (*Airspace Users*) označavaju operatore vazduhoplova koji se koriste za opšti vazdušni saobraćaj;
9. „**upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja**“ (*Air Traffic Flow Management*) označava funkciju ustanovljenu sa ciljem doprinošenja sigurnom, redovnom i efikasnom protoku vazdušnog saobraćaja omogućavajući da se kapacitet kontrole letenja koristi do najvećeg mogućeg nivoa i da je obim saobraćaja odgovarajuć sa kapacitetima objavljenim od strane odgovarajućih pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju;
10. „**upravljanje vazdušnim saobraćajem**“ (*Air Traffic Management*) označava skup funkcija u vazduhu i na zemlji (usluge u vazdušnom saobraćaju, upravljanje vazdušnim prostorom i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) koje su zahtijevane kako bi se omogućilo sigurno i efikasno kretanje vazduhoplova tokom svih faza operacija;
11. „**usluge u vazdušnom saobraćaju**“ (*Air Traffic Services*) označavaju različite usluge letnog informisanja, usluge uzbunjivanja, savjetodavne usluge u vazdušnom saobraćaju i usluge kontrole letenja (oblasna, prilazna i aerodromska kontrola letenja);
12. „**usluga oblasne kontrole letenja**“ (*Area Control Service*) označava uslugu kontrole letenja za kontrolisane letove u bloku vazdušnog prostora;
13. „**usluga prilazne kontrole letenja**“ (*Approach Control Service*) označava uslugu kontrole letenja za dolazne i odlazne kontrolisane letove;
- 13a. „**ATM Master plan**“ označava plan odobren Odlukom Savjeta 2009/320/EZ, u skladu sa članom 1 stav 2 Uredbe Savjeta (EZ) br. 219/2007 od 27. februara 2007. godine o uspostavljanju Zajedničkog preduzeća za razvijanje nove generacije Evropskog sistema upravljanja vazdušnim saobraćajem (*SESAR JU*);
14. „**paket usluga**“ (*bundle of services*) označavaju dvije ili više usluga iz vazdušne plovidbe;
15. „**certifikat**“ (*Certificate*) označava dokument koji izdaje nacionalni nadzorni organ u bilo kom obliku usklađenim sa nacionalnim zakonom, kojim se potvrđuje da pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi ispunjava zahtjeve za pružanje određene usluge;
16. „**usluge komunikacija**“ (*Communication Services*) označavaju vazduhoplovne fiksne i mobilne usluge kojima se obezbjeđuje komunikacija zemlja-zemlja, vazduh-zemlja i vazduh-vazduh za potrebe kontrole letenja;
17. „**Evropska mreža za upravljanje vazdušnim saobraćajem**“ (*European ATM Network - EATMN*) označava skup predviđenih sistema, datih u Aneksu I Uredbe (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (Uredba o interoperabilnosti), kojima se omogućuje pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u Zajednici, uključujući interfejsne na granicama sa trećim državama;

¹ Prema ECAA Sporazumu, Aneks I, dio B („Službeni list RCG“, broj 62/07 i „Službeni list CG“ broj 01/11-Medunarodni ugovori) odredbe Okvirne uredbe koje se primjenjuju su: čl. 1 do 4, član 6 i čl. 9 do 14.

18. „**koncept rada**“ (*Concept of Operations*) označava kriterijume za operativnu upotrebu EATMN-a ili nekog njegovog dijela;
19. „**sastavni djelovi**“ (*constituents*) označavaju materijalna sredstva za rad, kao što je hardver, i nematerijalna sredstva, kao što je softver, od koga zavisi interoperabilnost EATMN-a;
20. „**EUROCONTROL**“ je Evropska organizacija za sigurnost vazdušne plovidbe, osnovana Međunarodnom konvencijom od 13. decembra 1960. godine o Saradnji za sigurnost vazdušne plovidbe;
21. **BRIŠE SE**;
22. „**fleksibilna upotreba vazdušnog prostora**“ (*Flexible Use of Airspace*) označava koncept upravljanja vazdušnim prostorom koji se primjenjuje u oblasti Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva na osnovu „Priručnika o upravljanju vazdušnim prostorom za primjenu koncepta fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora“ koji je izdao EUROCONTROL;
23. „**područje letnih informacija**“ (*Flight Information Region*) označava vazdušni prostor definisanih dimenzija u okviru kog se pružaju usluge letnog informisanja i usluge uzbunjivanja;
- 23a. „**usluga letnog informisanja**“ (*Flight Information Service*) označava uslugu koja se pruža sa namjerom davanja savjeta i informacija korisnih za sigurno i efikasno obavljanje letova;
- 23b. „**usluge uzbunjivanja**“ (*Alerting Services*) označavaju usluge koja se pružaju radi obavještanja odgovarajućih organizacija o vazduhoplovu kome je potrebna pomoć u vidu traganja i spašavanja i radi pružanja pomoći takvim organizacijama, prema potrebi;
24. „**nivo leta**“ (*Flight Level*) označava površinu konstantnog atmosferskog pritiska koji je povezan sa definisanim visinom pritiska od 1013,2 hektopaskala i koja je odvojena od drugih takvih površina posebnim intervalima pritiska;
25. „**funkcionalni blok vazdušnog prostora**“ (*Functional Airspace Block*) je blok vazdušnog prostora zasnovan na operativnim zahtjevima i formiran bez obzira na državne granice, u kome je pružanje usluga u vazdušnoj plovitvi i funkcija, u vezi sa njima, vođeno efikasnošću i optimizirano sa ciljem da se, u svakom funkcionalnom bloku vazdušnog prostora, uvede poboljšana saradnja između pružaoća usluga u vazdušnoj plovitvi ili, gdje je odgovarajuće, uvede integrisani pružalac usluga;
26. „**opšti vazdušni saobraćaj**“ (*General Air Traffic*) označava sve operacije civilnih vazduhoplova, kao i sve operacije državnih vazduhoplova (uključujući vazduhoplove vojske, carine i policije) kada se ovakve operacije izvršavaju u skladu sa postupcima koje je propisao ICAO;
27. „**ICAO**“ označava Međunarodnu organizaciju civilnog vazduhoplovstva, osnovanu Čikaškom konvencijom o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu 1944. godine;
28. „**interoperabilnost**“ (*Interoperability*) predstavlja skup funkcionalnih, tehničkih i operativnih karakteristika koje se zahtjevaju od sistema i sastavnih djelova EATMN-a i od procedura za njihovo funkcionisanje, da bi se omogućilo njihovo sigurno, nesmetano i efikasno funkcionisanje. Interoperabilnost se postiže usaglašavanjem sistema i sastavnih djelova sa osnovnim zahtjevima;
29. „**meteorološke usluge**“ (*Meteorological Services*) označavaju ona sredstva i usluge koje snabdijevaju vazduhoplov meteorološkim prognozama, osmotrenim podacima i trenutnim stanjima kao i sve druge meteorološke informacije koje dostavljaju države za upotrebu u vazduhoplovstvu;
30. „**navigacione usluge**“ (*Navigation Services*) označavaju ona sredstva i usluge koje snabdijevaju vazduhoplov informacijama o poziciji i vremenu;
31. „**operativni podaci**“ (*Operational Data*) označavaju informacije vezane za sve faze leta neophodne za donošenje operativnih odluka od strane pružaoća usluga u vazdušnoj plovitvi, korisnika vazdušnog prostora, operatora aerodroma i ostalih uključenih učesnika;
32. „**postupak**“ (*Procedure*), kako se koristi u kontekstu Uredbe o interoperabilnosti, označava standardni metod za bilo tehničku bilo operativnu upotrebu sistema, u kontekstu dogovorenih i važećih koncepata rada, zahtjevanog za uniformnu implementaciju širom EATMN-a;
33. „**puštanje u rad**“ (*putting into service*) označava prvu operativnu upotrebu nakon početne instalacije ili nakon nadgradnje sistema;
34. „**mreža ruta**“ (*Route Network*) označava mrežu definisanih ruta za usmjeravanje protoka opšteg vazdušnog saobraćaja kako je to neophodno za pružanje usluga kontrole letenja;
35. „**rutiranje**“ (*Routing*) označava odabrani plan puta koji vazduhoplov prati tokom svog leta;
36. „**nesmetani rad**“ (*Seamless Operations*) označava rad EATMN-a na takav način da iz perspektive korisnika on funkcioniše kao jedna cjelina;
37. **BRIŠE SE**;
38. „**usluge nadzora**“ (*Surveillance Services*) označavaju one usluge i sredstva koja se koriste za određivanje pojedinačnih položaja vazduhoplova kako bi se omogućilo sigurno razdvajanje;
39. „**sistem**“ (*System*) označava skup sastavnih djelova na vazduhoplovu i na zemlji, kao i satelitsku opremu, koji obezbjeđuje podršku uslugama u vazdušnoj plovitvi za sve faze leta;
40. „**nadgradnja**“ (*Upgrade*) označava bilo kakvu modifikaciju koja mijenja operativne karakteristike nekog sistema;
41. „**prekogranične usluge**“ (*Cross-border Services*) označavaju slučaj kada usluge u vazdušnoj plovitvi u jednoj državi članici pruža pružalac usluga certifikovan u drugoj državi članici.

Polja aktivnosti Zajednice

Član 3

1. Ova uredba uspostavlja harmonizovani pravni okvir za osnivanje Jedinštenog evropskog neba u vezi sa:
- (a) Uredbom (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o organizaciji i korišćenju vazdušnog prostora u okviru Jedinštenog evropskog neba (Uredba o vazdušnom prostoru);
- (b) Uredbom (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o pružanju usluga vazdušne plovitve u Jedinštenom evropskom nebu (Uredba o pružanju usluga); i
- (c) Uredbom (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (Uredba o interoperabilnosti);
- i sa pravilima implementacije koje je usvojila Komisija na osnovu ove uredbe i navedenih uredbi.
2. Mjere navedene u stavu 1 ovog člana tiču se predmeta odredbi ove uredbe.

Nacionalni nadzorni organi

Član 4

1. Države članice, zajednički ili pojedinačno, ili imenuju ili osnivaju organ ili organe kao njihove nacionalne nadzorne organe, kako bi se preuzeli poslovi povjereni toj vlasti u skladu sa ovom uredbom i u skladu sa mjerama navedenim u članu 3.
2. Nacionalni nadzorni organi su nezavisni od pružalaca usluga u vazdušnoj plovitvi. Ova nezavisnost postiže se putem odgovarajućeg razdvajanja, najmanje na funkcionalnom nivou, nacionalnih nadzornih organa i navedenih pružalaca usluga.
3. Nacionalni nadzorni organi vrše svoja ovlaštenja nepristrasno, nezavisno i transparentno. Navedeno se postiže primjenom odgovarajućih mehanizama upravljanja i kontrole, uključene u okvir administracije države članice. Ovo ne sprječava nacionalne nadzorne organe da obavljaju svoje poslove u okviru organizacionih pravila nacionalnih civilnih vazduhoplovnih vlasti ili bilo kojih drugih organa koji obavljaju javne poslove.
4. Države članice osiguravaju da nacionalni nadzorni organi imaju neophodna sredstva i mogućnosti da efikasno i blagovremeno izvršavaju poslove koji su im povjereni ovom uredbom.

5. Države članice će obavijestiti Komisiju o nazivima i adresama nacionalnih nadzornih organa, kao i o njihovim izmjenama, i mjerama preduzetim u cilju usklađivanja sa stavovima 2, 3 i 4 ovog člana.

Postupak Komiteta

Član 5

1. Komisiji će pomagati Komitet za Jedinствeno evropsko nebo (u daljem tekstu: Komitet), sastavljen od po dva predstavnika svake države članice i kojim predsjedava predstavnik Komisije. Komitet osigurava adekvatno razmatranje interesa svih kategorija korisnika.
2. Prilikom pozivanja na ovaj stav primjenjuju se članovi 3 i 7 Odluke 1999/468/EZ, imajući u vidu odredbe njenog člana 8.
3. Prilikom pozivanja na ovaj stav primjenjuju se članovi 5 i 7 Odluke 1999/468/EZ, imajući u vidu odredbe njenog člana 8. Period pomenut u članu 5 stav 6 Odluke 1999/468/EZ određuje se na jedan mjesec.
4. Prilikom pozivanja na ovaj stav primjenjuje se član 5a stavovi 1 do 4 i član 7 Odluke 1999/468/EZ, imajući u vidu odredbe njenog člana 8.
5. Prilikom pozivanja na ovaj stav primjenjuje se član 5a stavovi 1, 2, 4 i 6 i član 7 Odluke 1999/468/EZ, imajući u vidu odredbe njenog člana 8.

Savjetodavno tijelo industrije

Član 6

Ne dovodeći u pitanje ulogu Komiteta i EUROCONTROL-a, Komisija osniva „Savjetodavno tijelo industrije“ koje obuhvata pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, udruženja korisnika vazdušnog prostora, operatore aerodroma, proizvođače i strukovno tijelo za predstavljanje zaposlenih. Uloga ovog tijela je da samo savjetuje Komisiju o implementaciji Jedinственог evropskog neba.

Odnosi sa trećim evropskim državama

Član 7

Zajednica i njene države članice teže ka i podržavaju širenje Jedinственог evropskog neba na države koje nisu članice Evropske unije. U tu svrhu, one nastoje da, bilo u okviru sporazuma zaključenih sa susjednim trećim državama ili u sklopu sporazuma o funkcionalnim blokovima vazdušnog prostora, prošire primjenu ove uredbe i mjere navedene u članu 3, na te države.

Pravila implementacije

Član 8

1. Komisija može da povjeri izradu pravila implementacije EUROCONTROL-u ili, ukoliko je to odgovarajuće, nekom drugom tijelu, utvrđujući zadatke koji treba da se obave i raspored aktivnosti, uzimajući u obzir vremenske rokove utvrđene u ovoj uredbi. Komisija postupa u skladu sa savjetodavnom procedurom navedenom u članu 5 stav 2.
2. Kada Komisija namjerava da povjeri mandat, u skladu sa stavom 1 ovog člana, nastoje da na najbolji način iskoristi postojeće aranžmane za uključivanje i konsultaciju svih zainteresovanih strana, gdje takvi aranžmani odgovaraju praksi koju Komisija ima u pogledu transparentnosti i procedura za konsultovanje i nisu protivrječni njenim institucionalnim obavezama.

Kaznene mjere

Član 9

Kaznene mjere koje države članice propisuju za kršenje odredaba ove uredbe i mjera navedenih u članu 3, naročito od strane korisnika vazdušnog prostora i pružalaca usluga, treba da budu djelotvorne, srazmerne i odvraćajuće.

Konsultacije sa interesnim grupama

Član 10

1. Države članice, postupajući u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, u procesu implementacije Jedinственог evropskog neba uspostavljaju mehanizme konsultacija za valjano uključivanje interesnih grupa, uključujući strukovna udruženja koja predstavljaju zaposlene.
2. Komisija uspostavlja mehanizam konsultacija na nivou Zajednice. Poseban Komitet sektorskog dijaloga, uspostavljen prema Odluci 98/500/EZ, uključuje se u konsultacije.
3. Konsultacije interesnih grupa naročito obuhvataju razvoj i uvođenje novih koncepata i tehnologija u Evropsku mrežu za upravljanje vazdušnim saobraćajem (EATMN).

Interesne grupe mogu uključiti:

- pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi,
- operatore aerodroma,
- odgovarajuće korisnike vazdušnog prostora ili odgovarajuće grupe koje predstavljaju korisnike vazdušnog prostora,
- vojne vlasti,
- proizvođače, i
- strukovna udruženja koja predstavljaju zaposlene.

Program efikasnosti

Član 11

1. U cilju poboljšanja efikasnosti u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija u Jedinственог evropskom nebu, uspostavlja se Program efikasnosti za usluge u vazdušnoj plovidbi i mrežne funkcije. On obuhvata:
 - (a) ciljeve efikasnosti na nivou Zajednice u osnovnim oblastima efikasnosti iz sigurnosti, životne sredine, kapaciteta i troškovne efikasnosti;
 - (b) nacionalne planove ili planove za funkcionalne blokove vazdušnog prostora, uključujući ciljeve efikasnosti, koji su usklađeni sa ciljevima efikasnosti na nivou Zajednice; i
 - (c) periodične preglede, praćenje i upoređivanje stanja u pogledu efikasnosti usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija.
2. U skladu sa regulatornom procedurom navedenom u članu 5 stav 3, Komisija može da imenuje EUROCONTROL ili neko drugo nepristrasno i stručno tijelo da djeluje kao „Tijelo za procjenu efikasnosti“. Uloga Tijela za procjenu efikasnosti je da pomaže Komisiji, u saradnji sa nacionalnim nadzornim organima, i nacionalnim nadzornim organima, na zahtjev, prilikom implementacije programa efikasnosti navedenog u stavu 1. Komisija osigurava da Tijelo za procjenu efikasnosti postupa nezavisno prilikom obavljanja svojih poslova koje mu je povjerila Komisija.
3.
 - (a) Ciljeve efikasnosti na nivou Zajednice za mrežu upravljanja vazdušnim saobraćajem usvaja Komisija, u skladu sa regulatornom procedurom navedenom u članu 5 stav 3, nakon što uzme u obzir odgovarajuće podatke koje dostavljaju nacionalni nadzorni organi, na nacionalnom nivou ili na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora.
 - (b) Nacionalne planove ili planove funkcionalnog bloka vazdušnog prostora navedenih u tački (b) stava 1 sačinjavaju nacionalni nadzorni organi, a usvaja ili usvajaju ih država članica odnosno države članice. Ovi planovi obuhvataju obavezujuće nacionalne ciljeve ili ciljeve

na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora i odgovarajući program podsticanja koji je usvojila država članica, odnosno države članice. Izrada nacrtu plana predmet je konsultacija sa pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi, predstavnicima korisnika vazdušnog prostora i, ukoliko je to odgovarajuće, operatorima aerodroma i koordinatorima aerodroma.

(c) Dosljednost nacionalnih ciljeva efikasnosti ili ciljeva efikasnosti funkcionalnog bloka vazdušnog prostora sa ciljevima efikasnosti na nivou Zajednice procjenjuje Komisija koja koristi kriterijume za procjenu navedenih u tački (d) stava 6.

U slučaju da Komisija utvrdi da jedan ili više nacionalnih ciljeva ili ciljeva funkcionalnog bloka vazdušnog prostora ne ispunjava kriterijume za procjenu, ona može da odluči da, u skladu sa savjetodavnom procedurom navedenom u članu 5 stav 2, izda preporuku da dotični nacionalni nadzorni organi predlože revidirane ciljeve efikasnosti. Dotične države članice usvajaju revidirane ciljeve i adekvatne mjere o kojima se Komisija blagovremeno obavještava.

Ukoliko Komisija utvrdi da revidirani ciljevi efikasnosti i adekvatne mjere nisu odgovarajući, može da odluči da, u skladu sa regulatornom procedurom navedenom u članu 5 stav 3, dotične države članice preduzmu korektivne mjere.

Alternativno, Komisija može da odluči da, uz odgovarajuće potkrepljujuće dokaze, revidira ciljeve efikasnosti na nivou Zajednice u skladu sa regulatornom procedurom navedenom u članu 5 stav 3.

(d) Referentni period za program efikasnosti je najmanje tri godine, a najviše pet godina. Tokom ovog perioda, u slučaju da nacionalni ciljevi ili ciljevi funkcionalnog bloka vazdušnog prostora nisu ispunjeni, države članice i/ili nacionalni nadzorni organi primjenjuju adekvatne mjere koje su definisali. Prvi referentni period obuhvata prve tri godine nakon usvajanja pravila implementacije navedenog u stavu 6.

(e) Komisija obavlja redovne procjene ispunjenosti ciljeva efikasnosti i dostavlja rezultate Komitetu Jedinštenog evropskog neba.

4. Sljedeće procedure primjenjuju se na program efikasnosti, navedenom u stavu 1:

(a) prikupljanje, provjera, razmatranje, evaluacija i distribucija odgovarajućih podataka koji su u vezi sa efikasnošću usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežnih funkcija, koje dostavljaju sve odgovarajuće strane, uključujući pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi, korisnike vazdušnog prostora, operatore aerodroma, nacionalne nadzorne organe, države članice i EUROCONTROL;

(b) izbor adekvatnih osnovnih oblasti efikasnosti na osnovu ICAO Dokumenta br. 9854 „Globalni operativni koncept upravljanja vazdušnim saobraćajem“, usklađenih sa onim oblastima efikasnosti koje su naznačene u Okviru efikasnosti u ATM Master planu, uključujući oblasti sigurnosti, životne sredine, kapaciteta i troškovne efikasnosti, po potrebi prilagođenih kako bi se uzele u obzir posebne potrebe Jedinštenog evropskog neba, i odgovarajućih ciljeva za ove oblasti i utvrđivanje ograničenog skupa osnovnih indikatora efikasnosti za mjerenje efikasnosti;

(c) utvrđivanje ciljeva efikasnosti na nivou Zajednice koji se definišu uzimajući u obzir podatke utvrđene na nacionalnom nivou ili na nivou funkcionalnih blokova vazdušnog prostora;

(d) procjena nacionalnih ciljeva efikasnosti ili ciljeva efikasnosti u funkcionalnom bloku vazdušnog prostora na osnovu nacionalnog plana ili plana funkcionalnog bloka vazdušnog prostora; i

(e) praćenje nacionalnih planova efikasnosti ili planova efikasnosti funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, uključujući adekvatne mehanizme za upozorenje.

Komisija može da dopuni listu procedura navedenih u ovom stavu. Ovakve mjere, sačinjene u cilju izmjene i dopune nesuštinskih elemenata ove uredbe, dopunjujući je, usvajaju se u skladu sa regulatornom procedurom detaljno navedenom u članu 5 stav 4.

5. Pri utvrđivanju programa efikasnosti treba uzeti u obzir da su rutne usluge, terminalne usluge i mrežne funkcije razdvojene i kao takve treba da se obrađuju, a po potrebi i u svrhe mjerenja efikasnosti.

6. Radi detaljnog prikaza funkcionisanja programa efikasnosti Komisija će, do 4. decembra 2011. godine i u okviru odgovarajućeg vremenskog perioda u smislu ispunjavanja rokova propisanih ovom uredbom, usvojiti pravila implementacije u skladu sa regulatornom procedurom navedenom u članu 5 stav 3. Ova pravila implementacije pokrivaju sljedeće:

(a) sadržaj i raspored procedura navedenih u stavu 4;

(b) referentni period i intervale procjenjivanja ispunjenosti ciljeva efikasnosti i postavljanje novih ciljeva;

(c) kriterijume koje definišu nacionalni nadzorni organi pri izradi nacionalnih planova efikasnosti ili planova efikasnosti funkcionalnog bloka vazdušnog prostora, koji sadrže nacionalne ciljeve efikasnosti ili ciljeve efikasnosti funkcionalnog bloka vazdušnog prostora i program podsticanja. Planovi efikasnosti:

(i) se zasnivaju na planovima poslovanja pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi;

(ii) obrađuju sve troškovne elemente u nacionalnoj troškovnoj osnovi ili troškovnoj osnovi funkcionalnog bloka vazdušnog prostora;

(iii) obuhvataju obavezujuće ciljeve efikasnosti usklađene sa ciljevima efikasnosti na nivou Zajednice;

(d) kriterijume za procjenu usklađenosti nacionalnih ciljeva ili ciljeva funkcionalnog bloka vazdušnog prostora sa ciljevima efikasnosti na nivou Zajednice tokom referentnog perioda i kriterijume za podršku mehanizmima za upozoravanje;

(e) opšte principe po kojima države članice utvrđuju programe podsticanja;

(f) principe za primjenu tranzicionih mehanizama potrebnih za prilagodavanje na režim programa efikasnosti koji nisu duži od 12 mjeseci od usvajanja pravila implementacije.

Nadzor, praćenje i metode procjene uticaja

Član 12

1. Nadzor, praćenje i metode procjene uticaja zasnivaće se na dostavljanju godišnjih izvještaja, koje dostavljaju države članice, o primjeni akcija preduzetih u skladu sa ovom uredbom i mjera navedenih u članu 3.

2. Komisija periodično razmatra primjenu ove uredbe i mjera navedenih u članu 3, prvo izvještava Evropski parlament i Savjet do 4. juna 2011. godine, a nakon toga na kraju svakog referentnog perioda, navedenog u članu 11 stav 3 tačka (d). Kada je opravdano za ovu svrhu, Komisija može od država članica da traži dodatne podatke pored podataka koji su sadržani u izvještajima koje one dostavljaju u skladu sa stavom 1 ovog člana.

3. U svrhu izrade nacrtu izvještaja pomenutih u stavu 2, Komisija zahtijeva mišljenje Komiteta.

4. Izvještaji sadrže procjenu rezultata koji su postignuti mjerama, preduzetim u skladu sa ovom uredbom, uključujući odgovarajuće podatke o dešavanjima u sektoru, naročito u pogledu ekonomskih, socijalnih, aspekata životne sredine, zapošljavanja i tehnoloških aspekata, kao i kvaliteta usluge u pogledu izvornih ciljeva i u pogledu budućih potreba.

Mjere zaštite

Član 13

Ova uredba ne sprječava državu članicu da primjeni mjere, u onom obimu u kojem je to neophodno, da zaštiti ključne bezbjednosne interese ili interese odbrambene politike. Ove mjere su pogotovo od izuzetne važnosti:

- za nadzor vazdušnog prostora koji je u nadležnosti države članice u saglasnosti sa Regionalnim vazduhoplovnim sporazumima ICAO-a, uključujući sposobnost otkrivanja, identifikacije i procjene svih vazduhoplova koji koriste taj vazdušni prostor, u cilju nastojanja zaštite sigurnosti letova i za preduzimanje akcija za osiguravanje bezbjednosti i potrebe odbrane,
- u slučaju ozbiljnih unutrašnjih nereda koji utiču na očuvanje zakona i reda,
- u slučaju rata ili ozbiljnih međunarodnih tenzija koje predstavljaju prijetnju ratom,

- za ispunjenje međunarodnih obaveza države članice u vezi sa očuvanjem mira i međunarodne bezbjednosti,
- za sprovođenje vojnih operacija i obuke, uključujući neophodnost eventualnih vojnih vježbi.

Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja

Član 13a

Pri implementaciji ove uredbe i Uredbi (EZ) br. 550/2004, 551/2004, 552/2004 i Uredbe (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. februara 2008. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i kojom se osniva Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja, države članice i Komisija, u skladu sa svojim ulogama utvrđenim ovom uredbom, saraduju sa, ako je odgovarajuće, Evropskom agencijom za sigurnost vazdušnog saobraćaja kako bi osigurali da su svi sigurnosni aspekti valjano zastupljeni.

Stupanje na snagu

Član 14

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana nakon njenog objavljivanja u Službenom glasniku Evropske unije.
Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Strazburu, 10. marta 2004. godine

Za Evropski parlament
Predsjednik
P. COX

Za Savjet
Predsjednik
D. ROCHE